

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Parallela Geographica Italiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

Nvm. 6. De Politiâ Venetorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13120

ac proinde indignum esse, vt publicè dolorem suum profiteatur. Academiae duæ rei equestris Vicentiæ, Academia literarum nobilissima Patauij. Vltionis appetentiores vulgò creduntur Veneti, hoc Itali omnes vitio familiari laborant, sed Vicentini cæteris præcellunt, qui locum dedere Prouerbio de *Assasinis Vicentinis*. Vanissimi audiunt Vicentini, Veronenses, Patauini. Vicentinorum plerique se Comites vocant, Veronenses Marchiones, Paduani Doctores: quare ab ipsis Venetis meritò irridentur. Veronenses nobiles non tantùm monomachiâ, sed etiam aliquando iustis propè præliis lites suas dirimunt. Brixiani artem muniendarum arcium, & cuniculorum egregiè callent, & milites optimi iudicantur à Venetis, stationisque tenacissimi: lingua Bergomatum agrestior, quare in comædiis plerumque adhibetur, & ab *Zanis* qui populorifum eiere volunt.

NVM. 6. De Politia Venetorum.

STATVS Reip. Venetæ videtur esse ex Monarchico, Aristocratico, & Democratico temperatus: Regis saltem simulachrum in Duce seruat, Aristocratia formam exhibent Optimates, Democratiam ex vniuerso ciuium conuentu plures aduocati ad Reip. administrationem.

Dux, vulgò *le Doge*, à Consilio magno selectus, ad totam vitam Regiæ Maiestatis cultum præfert; hic serico semper, & purpurâ vestitus, aureo interdum pallio, capite redimito mitrâ quæ in cornu assurgit, quod insigne eius quoque vxori conceditur. Seder quoque Regis instar in Throno, & famulos habet suos atque Aulicos quos *Donzellos*, hoc est Domicellos vocant. Dum procedit in publicum eum 8. vexilla præcedunt, sex item tubæ argenteæ vlnarum trium inflantur, eique fax & ensis præferuntur. Eius nomine & figurâ omnis moneta percutitur. Omnes eum stantes alloquuntur & aperto capite, omniâque negotia eius nomine expediuntur. Prouidet vt omnes Magistratus fungantur officio suo, sed ne insolescat, & regiam dignitatem affectet, habet sibi adiunctos consiliarios, & nihil solus efficere potest, in consilio nihil amplius potest quàm vnus ex consiliariis. In comitiis consanguineo suo, aut gentili suffragari non potest. Vno verbo omnis ei potestas adempta abirendi dignitate suâ.

SENATVS EX 120. Senatoribus constat, ex iis ordinarij 60. Adiuncti vulgò *della Gionta* totidem; his tamen pari iure adiunguntur Dux, eius Consiliarij sex, Præconsultores, Decemviri, & aliquot alij; sic vt 220. excedant. Hi omnes Reip. administrandæ curam habent; de pace belloque decernunt, pecunias imperant, & tributa, Legatos ad exterarum gentes eligunt, &c.

DECEMVIRI sunt numero 17. adiuncto Duce, & sex Consiliariis eius, ex quibus singulis mensibus tres sorte eliguntur vulgò *Capi de Dieci*, qui ius habent cogendi Decemvirale collegium. Vnà cum Duce omnia quæ spectant ad Remp. administrant: eorum 4. minimum literarum publicarum autographo subscribere debent, res magni momenti ad Magnum Consilium deferunt; eligunturque magni Consilij suffragiis. Statuunt de factionibus, discordiis, adulteratâ monetâ, pæderastiâ, & atrocioribus criminibus cum summâ potestate.

SENIORVM CONSILIVM, seu PRÆCONSULTORVM constat ex 16. Senatoribus, & in tres ordines distribuitur. *Primus ordo* continet 6. Senatores, vulgò *Sauj Grandi*, hoc est Magni Sapientes qui aliis dignitate, & experienciâ præcellunt. *Secundus* ex 5. vulgò *Sauj di terra ferma*, hoc est Sapientes continentis, & hi maximè curam habent militum qui Reip. stipendiis aluntur. *Tertius ordo*, ex quinque iunioribus, sed cruditis, vulgò *Sauj de gl' Ordini*, qui de rebus maritimis ad Senatû referunt. Iis omnibus adiungitur Princeps, Consiliarij sex, Triumviri quadraginta virum, & aliquot alij, sic vt conficiant 136. omnes Senatores, & Patricij, & tantum semestrem magistratum gerunt.

CONSILIVM MAGNUM ex vniuerso Patriciorum conuentu constat qui annum 20. attigerunt, modò probent se susceptos ex legitimo matrimonio per duos testes omni exceptione maiores, & pater aut mater, vel iis vitâ functis proximus consanguineus iuret 20. annum expleuisse, ij omnes eliguntur sorte in festo S. Barbaræ 4. Decemb. quòd si fors eis non fauerit expectant ad annum ætatis 25. Olim numerati sunt 4500. nunc vix 1500. & in rebus alicuius ponderis minimum 600. debent adesse. Hi omnes ferunt aut abrogant leges, Ducem eligunt, & omnes magistratus vrbanos, & exteros communibus suffragiis.

CANCELLARIVS eligitur ad totam vitam ex municipibus, non ex patriciis, sed suffragiis Magni Consilij. Maximo in honore est,

equeſtri dignitate donatur, & à quouis Patricio ei deceditur loco, præterquam à Procuratoribus D. Marci. Nullum Reip. ſecretum cum latet; magnos redditus accipit ab Ærario, & cum moritur oratione publicâ laudatur, quod Duci tantum inter Patricios conceditur; atque ita Ducem ex populo videtur referre. Ex iisdem municipibus eliguntur quoque ſcribæ, & à ſecretis omnium collegiorum atque conſiliorum, atque ita populus venit in partem adminiſtrationis; ſaltem in ditiffimis ordinis ſui, ſola facie populi, quam *plebem* vocant, excluſâ. Inſinitum eſſet recensere Magiſtratus omnes, & Præfectos, quibus illa Reſpublica vitur: dico tantum diuidi in *Urbanos*, & *Exteros*. *Exteri* gubernant vrbes & oppida; & ſunt, vel *Præfecti*, vulgò *Poteſta*, aut *Gubernatores*, aut *Caſtellani*, aut *Proviſores*, vulgò *Proviſedor* aut *Proviſador*, aut Magiſtri *Camere Camerlingo*: aut certè exercitibus, & claſſibus præficiuntur. *Urbani* vel ius dicunt, vel pecunias publicas adminiſtrant, vel commoda Reip. curant, & inter eos eminent

PROCVRATORES S. MARCI, qui ſummâ & perpetuâ Senatorij ordinis dignitate perfruuntur, & ius ſuffragij cum legitimis Senatoribus habent in omnibus comitiis: eliguntur tantum ex iis qui omnibus magiſtratibus ſanctè perfuncti ſunt. Digniori ſemper loco ſedent, & ab omnibus etiam antiquioribus loco eis deceditur. In tres claſſes diuiſi ſunt, & ſingulis claſſibus tres præſunt. *Prime claſſis* Procuratores curant templum Auguſtiſſimum D. Marci: *Secunde claſſis* dicuntur *veteris Procuratorie Adminiſtratores*, & pupillorum omnium & pauperum citra Riuum magnum curam gerunt: *Tertie claſſis* vocantur *noſte Procuratorie Adminiſtratores*, & pupillorum negotia curant vltra Riuum magnum. Singulæ claſſes magnas eleemoſynas distribuunt in pauperes, in captiuos redimendos, & alia eiufcemodi pietatis opera, atque ita politicam adminiſtrationem, quam iuniores exercuere, Religionis operibus ſeniores & emeriti cumulant, conſilio & politicâ planè Chriſtianis.

Vniuerſus autem Status adminiſtratur per Magiſtratus Venetiis à Rep. emiſſos vt præmonuimus: Patauini tamen 5. Vicariatus habent quibus nobiles Patauinos totidem præficiunt: Vicentini vndecim, Veronenſes 21. quos totidem ex Urbanâ Nobilitate adminiſtrant: Bergomates quoque per ſuos nobiles vrbiſ ſuæ incolunitatem, & quietem curant cum Præfectis quos Veneti miſere. In agro Brixiano ad ripam Salônemſem 36. communi-

tates sibi consilium eligunt quo regantur; vt taceam de Ditionibus extra Italiam sitis, de quibus suo loco egimus.

NVM. 7. De Potentiâ Reipublicæ Venetæ.

VENETORVM potentia iam non leuis erat circa annum 836: quando 60. naues hæc Respublica contra Sarracenos immisit; sed longè potentior sub initium ferè vndecimi sæculi, quando 200. triremes in Turcam arnauit, & Smyrnæ cepit: item & cùm paulò post ad soluendam obsidionem Ioppensem, iterum 200. naues eduxit. Henricus Dandulus Dux Venetiarum cum Balduino, & Francis Constantinopolim cepit circa initium sæculi 13. & exinde Cretam Insulam, & plures alias in Ionio mari & Ægæo sibi Resp. asseruit. Appellat se Dominam Maris; quare & quotannis Dux cum Senatu conscendens Bucentaurum maximam nauim die Ascensionis Christi in mare iacit annulum, quasi sibi sponsam accipiat: quam potestatem aiunt Veneti se accepisse, ab Alexandro III. Pontifice quem Venetiis latitantem contra Friderici Ænobarbi futores defendere, eius filio Othone victo atque capto, quamquam aliqui historiam hanc in dubium reuocent. Cyprum Insulam nobilissimam an 1472. occuparant, sed 1572. perdidere.

Reditus huius Reip. dicitur in præsentia esse 6. Millionum auri, ex quibus pacis tempore duos Milliones seponunt, vnde sibi thesaurum ingentem confecerunt ad difficilia Reip. tempora. Priuati quoque mercatores ditissimi sunt, & ex Syriacâ tantum navigatione, & Alepi mercibus duos auri milliones conficere dicuntur. Ecclesia supra sesquimillionem auri annui reditus percipit.

Supra trecenta hominum millia ad bellum educi posse è terris suis Veneti narrant. Nunc belli tempore 35. millia sub signis habent, pacis verò tempore 9. tantum millia peditum alunt in arcibus atque præsiidiis, ad tutelam littoris ferè duo equitum Dalmatarum, & Epirotarum: vrbes munitissimas habent, quibus præcellunt Palma in agro Foroiuliensi, & Corcyra. Olim & 14. turmas equitum alebant nobilium duntaxat, & qui 3. equis militabant; primaria turma ex centum constata erat, cæteræ ex 50. sed militia hoc genus iam planè corruptum est.

Cùm res exigit intra dies 12. octoginta triremes instruunt, & facillimè. Certè Mare Superum semper tutum reddunt 40. nauibus